

VIETOS VEIKLOS GRUPĖ „PAKRUOJO RAJONO PARTNERYSTĖ“

INFORMACINIS BIULETENIS Nr. 5

PROJEKTAS

„VVG NARIŲ IR POTENCIALIŲ VIETOS PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ GEBĖJIMŲ UGDYMAS IR
AKTYVUMO SKATINIMAS DĖL STRATEGIJOS ĮGYVENDIMO“

RENGINIAI VIETOS VEIKLOS GRUPĖS NARIAMS IR STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMĄ ADMINISTRUOJANTIEMS ASMENIMS

2013 metais buvo organizuoti penki mokymų renginiai. Kiekviename mokymų renginyje dalyvavo po dešimt ir daugiau VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ narių ir strategijos įgyvendinimą administruojančių asmenų, iš viso mokymų temas išklause 51 dalyvis. Mokymų renginiai vyko VVG „Pakruojo rajono partnerystė“, Ukmergės rajono VVG ir Molėtų rajono VVG „Keisdamiesi kečiame“ atstovaujamos teritorijoje. Mokymų renginius vedė Aleksandro Stulginskio universiteto ir Lietuvos edukologijos universiteto lektoriai.

2013 m. birželio 18–19 dienomis vyko mokymo renginys **tema „Socialinės partnerystės stiprinimas ir vietos bendruomenės įtraukimas į kaimo plėtros procesus“**. Mokymų renginys vyko Ukmergės rajono VVG teritorijoje, Kaimo turizmo sodyboje „Žirnaja“, Jurdonių kaime, Ukmergės rajone. Mokymo temą dėstė Aleksandro Stulginskio universiteto lektoriai Rimantas Čiūtas ir Rita Petlickaitė, dalyvavo prodiuseris Kęstutis Ligeika.

2013 m. rugsėjo 26–27 dienomis vyko mokymo renginys **tema „VVG teritorijos vystymo strateginės įžvalgos: veiksmi, puoselėjantys etnokultūros paveldą ir palaikantys vietos amatų tradiciją“**. Mokymo renginys vyko Molėtų rajono VVG „Keisdamiesi kečiame“ teritorijoje, „Ilnankos“ kaimo turizmo sody-

boje, Šaukšteliškių kaime, Luokesos seniūnijoje, Molėtų rajone. Mokymo temą dėstė Lietuvos edukologijos universiteto profesorius Libertas Klimka ir Aleksandro Stulginskio universiteto lektorius Rimantas Čiūtas.

2013 m. lapkričio 4–5 dienomis vyko mokymo renginys **tema „VVG teritorijos vystymosi poreikių ir galimybių analizė“**. Mokymo renginys vyko VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ biuro patalpose, Pergalės g. 1, Pakruojyje. Mokymo temą dėstė Aleksandro Stulginskio universiteto lektoriai Rimantas Čiūtas ir Rita Petlickaitė.

2013 m. lapkričio 25–26 dienomis vyko mokymo renginys **tema „Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo proceso analizė“**. Mokymo renginys vyko VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ biuro patalpose, Pergalės g. 1, Pakruojyje. Mokymo temą dėstė Aleksandro Stulginskio universiteto lektoriai Rimantas Čiūtas ir Rita Petlickaitė.

2013 m. gruodžio 5–6 dienomis vyko mokymo renginys **tema „Vietos plėtros strategijos atitikimas LEADER metodo reikalavimams ir ES horizontaliems prioritetams. Socialinių inovacijų vadyba“**. Mokymo renginys vyko VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ biuro patalpose, Pergalės g. 1, Pakruojyje. Mokymo temą dėstė Aleksandro Stulginskio universiteto lektoriai Rimantas Čiūtas ir Rita Petlickaitė.

RENGINIAI POTENCIALIEMS VIETOS PROJEKTŲ PAREIŠKĖJAMS IR VIETOS PROJEKTŲ VYKDYTOJAMS

2013 m. buvo surengtas vienas informacinis renginys ir surengti trys mokymo-konsultaciniai renginiai potencialiems vietos projektų pareiškėjams. Vietos projektų vykdytojai 2013 m. spalio 9–16 dienomis dalyvavo dalykinėje kelionėje – tarptautiniame renginyje, tiesiogiai susijusiame su LEADER metodo įgyvendinimu, Kretoje, Graikijoje. **Surengta** tarptautinė konferencija „Strategijos įgyvendinimo ir partnerystės stiprinimo geroji patirtis“.

Kiekviename mokymo-konsultaciniame renginyje dalyvavo po dešimt ir daugiau vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų, iš viso mokymų temas išklause 31 dalyvis. Mokymų renginiai vyko VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ biuro patalpose, Pergalės g. 1, Pakruojyje. Mokymo-konsultacinius renginius vedė Aleksandro Stulginskio universiteto ir Lietuvos edukologijos universiteto lektoriai.

2013 m. sausio 29 d. buvo surengtas **informacinis renginys potencialiems penktojo kvietimo vietos projektų pareiškėjams**.

Informaciniame renginyje būsimiems vietos projektų pareiškėjams skirtą metodinę medžiagą pristatė ir į klausimus atsakinėjo VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ direktorė Marija Žiubrienė, administratorė Saidana Areimienė, administratorius Saulius Veidemanis, finansininkė Danutė Dominauskienė.

Informacinio renginio dalyviai buvo supažindinti su įgūdžių įgijimo svarba, mokymų būtinumu, rengiant vietos projektų paraiškas ir įgyvendinant projektus. Vietos veiklos grupė, atsižvelgdama į poreikį, kiekvienais metais, pagal įvairias temas, organizuoja projektų vadovų, finansininkų ir organizacijų aktyvo mokymus.

Renginio dalyviams direktorė M. Žiubrienė pristatė strategijos įgyvendinimo rezultatus, palinkėjo sėmčiai patirties iš esamų projektų vykdytojų ir priminė, kad pirmas žingsnis nuo kurio turėtų pradėti nauji pareiškėjai, tai peržiūrėti organizacijų įstatus, pirmininko ir valdymo organų išrinkimo terminus ir teisėtumą. Taip pat organizacijose būtina surengti susirinkimus, juose aptarti projekto idėją, projekto įgyvendinimo būtinumą, sudaryti ir patvirtinti projektų komandas. Vietos veiklos grupės darbuotojai visada pasirengę padėti pareiškėjams, patarti ir suteikti konsultacijas dėl paraiškų rengimo, reikalingų dokumentų pateikimo, viešųjų pirkimų vykdymo, buhalterijos tvarkymo.

Su potencialiais projektų rengėjais informaciniame renginyje buvo aptarti vietos projektams ir jų pareiškėjams keliami reikalavimai, pristatyta paraiškos pildymo, teikimo ir registravimo tvarka, vietos paraiškų vertinimo proceso etapai ir jų eiliškumas. Diskutuota apie naujus taisyklių reikalavimus, pagal kuriuos šio penktojo kvietimo paraiškas vertins patys VVG darbuotojai. Renginyje aiškintasi, kas ir kada priims sprendimus dėl lėšų vietos projektams įgyvendinti skyrimo, kokie reikalavimai keliami vietos projekto vykdymo sutarčiais, kurios nuo šių metų bus tik dvišalės, sudaryti ir pasirašyti. Renginio dalyviai susipažino su viešųjų pirkimų organizavimo procedūromis, kalbėjosi apie viešųjų pirkimų sutarčių sudarymą, aiškinosi, kaip turi būti tvarkoma buhalterinė apskaita.

Taip pat kalbėtasi apie taisyklių pakeitimus, apribojusias galimybes įgyvendinti vieną investicinio pobūdžio projektą ir ketinantiems teikti paraišką antram projektui. Tokius projektus ketinusios rengti Klovainių ir Degėsių bendruomenės nutarė dar kartą pasitarti dėl projektų veiklų ir išlaidų. Abejonių kilo ir tiems, kurie ketino teikti supaprastintas paraiškas, nes naujuose reikalavimuose nurodyta, kad šiuo atveju vieno projekte numatyto įsigyti daikto vertė negali viršyti 500 Lt neįskaitant PVM.

Šie pareiškėjai taip pat nutarė tartis su savo aktyvu. Informacinio renginio dalyviai išsiskirstė su gera nuotaika, dar kartą patikinti, kad iš VVG darbuotojų visada sulauks patarimo ir reikiamos pagalbos.

2013 m. rugsėjo 9–10 dienomis vyko mokymo-konsultacinis renginys **tema „Etnokultūrinio paveldo puoselėjimas ir tradicinių amatų propagavimas“**.

Mokymo temą dėstė Lietuvos edukologijos universiteto profesorius Libertas Klimka ir Aleksandro Stulginskio universiteto lektorius Rimantas Čiūtas.

2013 m. spalio 22–23 dienomis vyko mokymo-konsultacinis renginys **tema „Vietos plėtros išteklių potencialo nustatymas ir novatoriškų vietos projektų rengimas“**.

Mokymo temą dėstė Aleksandro Stulginskio universiteto lektoriai Rimantas Čiūtas ir Rita Petlickaitė.

2013 m. lapkričio 21–22 dienomis vyko mokymo-konsultacinis renginys **tema „Kaimo bendruomenių veiklos gairių nustatymas“**.

Mokymo temą dėstė Aleksandro Stulginskio universiteto lektoriai Rimantas Čiūtas ir Rita Petlickaitė.

VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ direktorė ir vietos projektų vykdytojai 2013 m. spalio 9–16 dienomis dalyvavo **dalykinėje kelionėje – tarptautiniame renginyje, tiesiogiai susijusiame su LEADER metodo įgyvendinimu, Kretoje, Graikijoje**.

VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ įgyvendindama Pakruojo rajono 2007–2013 m. kaimo plėtros strategijos priemones, lygiagrečiai įgyvendina įgūdžių įgijimo ir gebėjimų ugdymo projektą. Vietos projektų vykdytojams teikiama informacija, konsultacijos, mokymai, sudaromos palankios sąlygos įgyti reikiamus įgūdžius, gilinti žinias, tobulinti kvalifikaciją užsienio kelionėse, susipažinti su

ES šalių VVG įgyvendinamais projektais, mokytis bendradarbiauti ir ieškoti naujų partnerių.

Tuo tikslu VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ ir Skuodo VVG, bendradarbiaudamos su Kretos Heraklion Development Agency S. A. (toliau – Herakliono VVG) surengė dalykinę kelionę – tarptautinį renginį. Dalykinės kelionės dalyvių tikslas – susipažinti su Herakliono VVG veikla, naujų darbo vietų kūrimo perspektyvomis, turizmo, kultūrinio, kulinarinio paveldo svarba regiono savitumui puoselėti, aplankyti konkrečius pagal LEADER metodą įgyvendintus bei įgyvendinamus projektus, tiesiogiai pabendrauti su projektų vykdytojais, aptarti

bendradarbiavimo įtaką bei pokyčius, susipažinti su perspektyvomis. VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ dalykinę kelionę vertina kaip labai naudingą patirtį, kuri būtina siekiant tinkamai įvertinti VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ strategijos pasiekimus. Kadangi artėja naujas 2014–2020 m. finansavimo laikotarpis, kuriame LEADER priemonei taip pat skiriamas didelis dėmesys, dalykinėje kelionėje buvo įdomu išgirsti kokiomis nuotakomis gyvena ir ką naujame laikotarpyje planuoja Herakliono VVG.

Pirmas dalykinis susitikimas buvo skirtas užimtumo didinimo ir naujų darbo vietų kūrimo problemoms aptarti, susipažinti su mokymo programų įtaka tikslinėms grupėms: verslininkams, bedarbiams, moterims, vietoje įvertinti turizmo plėtros įtaką krašto ekonomikos vystymuisi. Herakliono VVG konsultantė Evangelia Katsaraki, dirbanti su įvairiomis ES investicinėmis programomis, pristatė, kad savo veikloje Herakliono VVG, pasinaudodama mokslo ir technikos naujovėmis, siekia viešame ir privačiame sektoriuose užtikrinti kuo efektyvesnį paramos lėšų įsisavinimą. Dalyvaudama programose, kurios finansuojamos nacionalinėmis ir ES lėšomis, Herakliono VVG skatina tvarią plėtrą verslo ir ekonomikos srityse. Herakliono VVG naudodama įvairius mokymo metodus, ypatingą dėmesį skirdama praktiniams užsiėmimams, pasitelkusi aukštos kvalifikacijos specialistus, įgyvendino įvairias mokymų programas. Susitikimo dalyviai buvo supažindinti su vienu iš Herakliono VVG įgyvendintų tarptautinių projektų Entrepreneurship Methodology Mediterranean Assistance, pavadinimo santrumpa EMMA, kuris buvo skirtas moterų verslumui ir užimtumui didinti.

Kito dalykinio susitikimo tikslas buvo susipažinti su kultūrinio ir kulinarinio paveldo reikšme krašto savitumui puoselėti, patraukliam vietos įvaizdžiui formuoti. Herakliono VVG turi didelę LEADER priemonių įgyvendinimo bei įvairių sričių ir lygių seminarų ir mokymų organizavimo patirtį. Buvo pažymėta, kad kultūrinis ir kulinarinis paveldas apima visas krašto tradicinės gyvensenos dalis. Todėl buvo labai svarbu kultūrinį paveldą integruoti į kitas su krašto savitumo puoselėjimu susijusias veiklos sritis. Siekdama, kad kultūrinio ir kulinarinio paveldo srityse būtų teikiamos geresnės ir kokybiškesnės paslaugos, kad paslaugų teikėjai galėtų susidoroti su nuolatinių pokyčių, Herakliono VVG sudarė jiems palankias sąlygas didinti savo gebėjimus, nuostatas, reikalingas suprasti, priimti, gerbti ir perduoti kultūrinės vertybės, plėtoti savo kultūrinės raiškos gabumus. Kal-

bėdama apie priemones patrauklaus krašto įvaizdžiui formuoti, Herakliono VVG papasakojo, kad buvo ieškoma naujų formų ir būdų kaip išsiskirti iš kitų šalių, taip pat turinčių gražų gamtovaizdį. Pagrindinis akcentas buvo nukreiptas į vientiso, skirto turistams, įvairių paslaugų paketo sukūrimą, kuriame turistams stengiamasi pristatyti ne tik puikias apgyvendinimo sąlygas, jaukias tavernas, savitą ir skanų maistą, įdomius muziejus, bet pagrindinis vaidmuo čia skirtas nuoširdiems, linksmiems, vaišingiems vietos gyventojams, siūlantiesiems įvairiapusiškas ir kokybiškas paslaugas.

VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ kelionės dalyviai buvo supažindinti su krašto tradicijomis ir puoselėjamais liaudies amatais, kuriuos pristatė Demetera Campbella, Herakliono VVG dirbanti su verslo projektais. Didžiulę verslo projektų rengimo ir įgyvendinimo patirtį VVG įgijo įgyvendindama strategijas pagal LEADER+ veiksmų programą ir LEADER metodo priemones. Tuo laikotarpiu VVG veikla, atsižvelgiant į Herakliono kaimo gyventojų poreikius, buvo nukreipta į dvi sritis: tvaraus vystymosi plėtros užtikrinimą ir gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimą. Buvo siekiama didinti gyventojų užimtumą ir pajamas, skatinant ekonomikos ir naujų technologijų sektorių plėtrą, kurti naujas darbo vietas, stiprinti pačius verslininkus ir skatinti daugiavertę žemės ūkį. Demetera Campbella papasakojo, kad prireikė tikrai daug laiko, ne vieno susitikimo, pokalbio, kol pavyko įgyti verslininkų pasitikėjimą ir jie sutiko dalyvauti įvairiose programose ir projektinėje veikloje. Herakliono VVG praktika parodė, kad daug imlesni naujam verslui ir naujai veiklai buvo jauni žmonės. Intensyvus, sistemingas darbas padėjo Herakliono VVG įtikinti vietos verslininkus susiburti ir įsteigti tris tinklus, apjungiančius vyno gamintojus, turizmo paslaugų teikėjus, o trečiasis tinklas sujungė vietos amatininkus, keramikus.

Susitikimo su Herakliono VVG metu, su esama situacija ir Herakliono VVG veikla supažindino Kaimo plėtros departamentui vadovaujanti Amalia Tavladoraki. Ji pristatė, kad VVG buvo įkurta 1989 metais ir per daugelį metų stiprėjo bei plėtėsi. Pagrindiniai organizacijos tikslai yra: vystymosi skatinimas ir partnerystės su vietos savivalda užtikrinimas, plėtros ir kitų projektų rengimas, efektyvaus naudojimosi nacionaliniais, Europos fondais ir programomis užtikrinimas. Herakliono VVG yra įsteigti penki departamentai, dirba 14 žmonių, kurių veikla nukreipta penkiems strateginiams tikslams įgyvendinti. Dėl šalį užklupusios krizės ir dėl to, kad šiame laikotarpyje vietos projektų pareiš-

kėjams yra skiriamas mažesnis paramos intensyvumas ir kaip pasakė pati Amalia Tavladoraki per LEADER priemonę įgyvendinami projektai tapo labai jau biurokratiniai, šiuo laiku per VVG finansuojami projektai tapo mažiau patrauklūs vietos verslininkams ir kitiems pareiškėjams, kurių aktyvumas yra sumažėjęs.

Susitikimo metu dalykinės kelionės dalyviai diskutavo apie gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimo, socialinių ir ekonominių klausimų sprendimo būdus, pasidalijo patirtimi apie Lietuvos VVG strategijų ir vietos projektų įgyvendini-

mą, pasikeitė nuomonėmis apie naujo laikotarpio LEADER priemonės įgyvendinimo perspektyvas.

Buvo lankomi LEADER programos lėšomis įgyvendinti vietos projektai, detaliau susipažinta su turizmo vystymo perspektyvomis, aplinkosaugos ir kultūrinių maršrutų kūrimo svarba, su įmonėmis, kurios įgyvendino projektus, skirtus kaimo įmonių modernizavimui ir inovacijų diegimui.

VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ atstovus sužavėjo Kretos žmonių nuoširdumas ir dėmesys, tad kiekvienas iš dalykinės kelionės parsivežė daug įspūdžių ir praktinės patirties pavyzdžių.

VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ 2013 m. gruodžio 14 d. surengė tarptautinę konferenciją „Strategijos įgyvendinimo ir partnerystės stiprinimo geroji patirtis“

Į konferenciją buvo pakviesti rajono vadovai, Aleksandro Stulginskio universiteto atstovai, projektų partneriai iš Radviliškio, Akmenės, Dobelės vietos veiklos grupių, VVG nariai ir vietos projektų vykdytojai.

Konferencija suorganizuota siekiant pasidalyti strategijų įgyvendinimo gerą patirtimi, apsikeisti nuomonėmis, prisiminti vykdytas įgūdžių įgijimo ir gebėjimų ugdymo projekto veiklas.

Konferenciją sveikinimo žodžiais pradėję VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ direktorė Marija Žiubrienė ir pirmininkas Arturas Stankevičius džiaugėsi gražia vietos veiklos grupės tradicija, baigiantis metams susirinkti kartu su partneriais, pabendrauti, pasidžiaugti nuveiktais darbais, padėkoti už bendradarbiavimą ar tiesiog pasakyti kažką nuoširdaus vieni kitiems. VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ pasirinko teisingą kelią, nes parengta kokybiška Pakruojo rajono 2007–2013 m. kaimo plėtros strategija suteikė puikias galimybes vietos projektų vykdytojams įgyvendinti savo sumanymus ir pasinaudoti parama. Vietos projektai jau baigiami įgyvendinti ir tikimasi, kad numatyti strategijos rodikliai bus pasiekti. Lygiagrečiai su strategija, VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ rengė mokymo renginius, konferencijas, bendradarbiavo ir dalijosi patirtimi su kitomis Lietuvos VVG, nuolat buvo vykdoma vietos projektų įgyvendinimo priežiūra, patikra.

Sveikindama konferencijos dalyvius Pakruojo rajono savivaldybės merė Asta Jasiūnienė džiaugėsi VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ veikla, atsakingumu, kūrybingumu, sugebėjimu burti partnerius ir sugalvoti bei įgyvendinti naujas idėjas. Apie tai, kad įgytos žinios ir įgūdžiai yra labai svarbūs potencialiems vietos projektų vykdytojams ir VVG

„Pakruojo rajono partnerystė“ nariams bei darbuotojams, kalbėjo Aleksandro Stulginskio universiteto Žemės ūkio mokslo ir technologijų parko Kaimo regioninės plėtros centro vadovas Rimantas Čiūtas. Planingas darbas, graži partnerystė, atsakingumas, lėmė tai, kad Programos LEADER ir žemdirbių mokymo metodikos centro surengtame konkurse „LEADER apdovanojimai 2013“ pagrindinis konkurso apdovanojimas „Metų vietos veiklos grupė“ už puikius veiklos rezultatus buvo įteiktas VVG „Pakruojo rajono partnerystė“.

Taip pat puikiai VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ sekasi įgyvendinti teritorinio ir tarptautinio bendradarbiavimo projektus. VVG „Radviliškio lyderis“ pirmininkas Romas Kalvaitis pristatė kartu su pakruojiečiais įgyvendinamo teritorinio bendradarbiavimo projekto nuveiktus darbus, siekiant puoselėti ir išsaugoti vietos amatų tradicijas bei gerinti kaimo gyventojų užimtumą. Apie sėkmingai kartu su Pakruojo ir Dobelės rajona lauku partnerība (Latvija) įgyvendintą tarptautinio bendradarbiavimo projektą kalbėjo Akmenės rajono VVG pirmininkas Algirdas Bučys, dėkodamas pakruojiečiams už tikrą partnerystę, už pareigingumą. Pirmininkas pristatė veiklas, kuriomis buvo siekiama užtikrinti amatininkų ir autentiškų krašto tradicijų išsaugojimą bei sklaidą. Apie projekto veiklą įgyvendinimą, įgytą bendradarbiavimo patirtį, įdomius ir naudingus amatininkų plenerus kalbėjo Dobeles rajona lauku partnerība atstovė Daina Petterė.

Gražių žodžių už supratimą, partnerystę, patarimus VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ negailėjo Pakruojo sporto klubo „Robusta“ prezidentas, vietos projekto vykdytojas Egidijus Šiaučiūnas, AB „Kovainių skalda“ generalinis direktorius Vitolis Urmonas, UAB „Verslo valstija“ direktorius, verslo vietos projekto vykdytojas Rimantas Pašakinskas, Guostagalio kaimo bendruomenės pirmininkė, vietos projekto vykdytoja Virginija Jocienė.

Vadovaudamasi Informavimo apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą ir suteiktos paramos viešinimo taisyklėmis, VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ rengė ir gamino projekto viešinimo priemones. Buvo išleista vaizdinė medžiaga (kalendoriai), paskelbti straipsniai laikraštyje „Auksinė varpa“. VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ tinklapyje www.pakruojovvg.lt ir Pakruojo rajono savivaldybės tinklapyje www.pakruojis.lt, įvairiuose renginiuose ir susitikimuose buvo viešinama informacija apie projekto įgyvendinimo eigą ir pasiektus rezultatus.

VVG „Pakruojo rajono partnerystė“ komanda.

Iš kairės pusės administratorė Sonata Danielienė, finansininkė Danutė Dominauskienė, administratorius Saulius Veidemanis, direktorė Marija Žiubrienė, pirmininkas Arturas Stankevičius.

Žemdirbių g. 13, Pakruojo dvaras,
Pakruojo k., LT-83166 Pakruojo r.
Tel./Faks. (8 421) 52 296
El. p. pakruojovvg@pakruojis.lt
www.pakruojovvg.lt

